

Maria Neumann

(n. 22 iunie 1905, Lugoj, Austro-Ungaria – d. 28 august 2003, Timișoara, România)

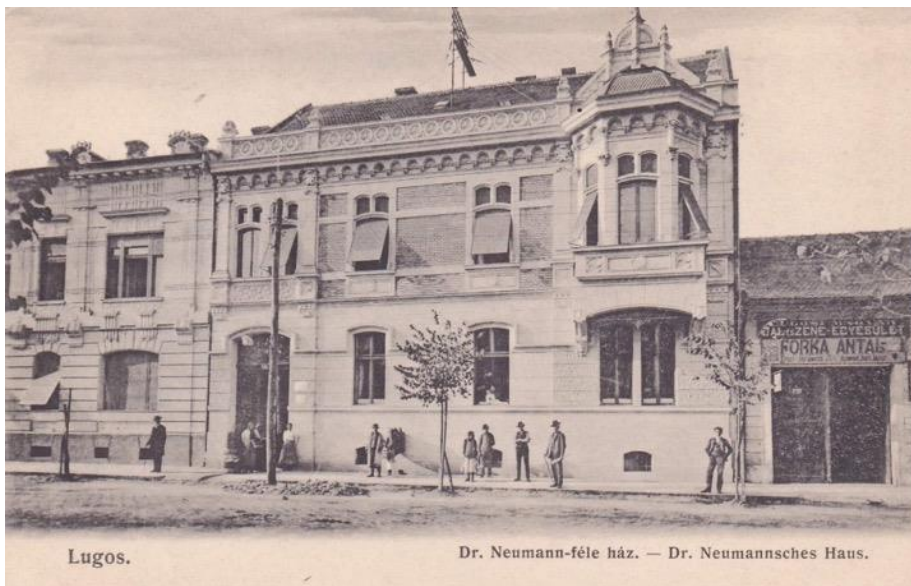
Matematiciană, profesoară

A fost o matematiciană română, de origine evreiască, care s-a distins mai ales prin cercetări în geometriile neeuclidiene, inclusiv în domeniul moștenirii științifice a lui János Bolyai. A fost conferențiară la Facultatea de matematică a Universității din Timișoara.

Maria Neumann s-a născut în anul 1905 într-o familie de evrei maghiarofoni din orașul Lugoj, în Banat, pe atunci în Regatul Ungariei, în cadrul Imperiului Austro-Ungar, azi în România.

Bunicul ei, medicul dr. Philipp Neumann (1836-1901) a fost una din personalitățile marcante din oraș. În 1866 a pus bazele spitalului epidemologic, din 1867 a fost medic primar al județului, iar în 1876 a devenit director al spitalului de boli venerice. Era președinte al societății funerare Hevra Kadișa, de asemenea președinte al colegiului director al școlii elementare israelite. A clădit una din cele mai frumoase case din centrul orașului Lugoj. La moartea lui s-a declarat o zi de doliu în oraș. Unchiul Mariei, Julius Neumann, a fost profesor ginecolog la Universitatea din Viena, iar fratele ei, Joseph, biolog cercetător la Paris.

Fotografia ilustratei de la Cristian-Oliviu Gaidos, muzeolog la Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă plastică din Lugoj.

Maria a fost al doilea dintre cei doi copii ai avocatului dr. Eugen Neumann și ai lui Ilka, născută Németh. A fost elevă la Gimnaziul Piarist din Timișoara, iar în ultimul an la Liceul Piarist. După examenul de bacalaureat din 1923, a studiat matematica la Universitatea Regele Ferdinand din Cluj. La încheierea studiilor în 1930, ca evreică, nu a avut posibilitatea de a rămâne în învățământul universitar și a predat ca profesoară de matematică în licee: unul din liceele germane din Timișoara (1933-1934), un liceu la Râmnicu Vâlcea (1934-1936), apoi la Liceul Israelit din Timișoara (1936-1949) și în paralel la Liceul de stat de fete Carmen Sylva din Timișoara (1936-1940), de unde a fost concediată în urma „legilor rasiale” din anul 1940. În

activitatea ei de profesoară Maria Neumann a avut elevi care s-au distins ulterior ca matematicieni și oameni de știință, precum Emeric Deutsch, [Francisc Radó](#), [Bernhard Rothenstein](#), [George Lusztig](#) și alții.

În timpul regimului comunist, a predat câțiva ani (1949-1952) la Institutul Pedagogic din Timișoara, iar în anii 1962-1971 a devenit conferențiară la Universitatea din oraș. În anul 1968 a susținut la Universitatea din București examenul de doctorat în științe, cu teza "Asupra unui model algebric al geometriei hiperbolice plane" sub îndrumarea prof. [Nicolae N. Mihăileanu](#). Neumann a colaborat cu prof. Mihăileanu la redactarea unor manuale asupra bazelor geometriei. În anul 1971 a ieșit la pensie. Neumann a publicat, printre altele, lucrări în domeniile geometriei neeuclidiene și proiective, despre instrumentul algebric, logică și axiomatică.

Fotografie în cartea lui Francisc Ürményi (v. Surse)

Scriitorul și omul de știință [György Mandics](#) a caracterizat astfel personalitatea și opera Mariei Neumann: "Activitatea talentatei matematiciene Maria Neumann se bazează pe o gândire abstractă foarte dezvoltată, pe o cultură matematică mult superioară mediului în care trăia. ... ceea ce a realizat earamâne cu siguranță o opera solidă, cu multe elemente care ar putea servi ca puncte de referință pentru o dezvoltare ulterioară."

A decedat în anul 2003 la vârsta de 98 ani și este înmormântată în cimitirul evreilor din Timișoara. Între tinerii matematicieni cărora le-a fost mentor în ultimii ani ai vieții s-a numărat informaticianul Octavian Mocanu, care activează în Catalonia.

Publicații (selecție)

Maria Neumann, N.N.Mihăileanu - *Bazele geometriei și Fundamentele geometriei*
Neumann Mária, Salló Ervin, Toró Tibor. *A semmiből egy új világot teremtettem* (Din nimic am creat o noua lume) - despre activitatea lui János Bolyai. Facla Könyvkiadó, Temesvár, 1974.
Egyed Péter, Mandics György, Neumann Mária, Salló Ervin, *Modell és valóság*, Facla Könyvkiadó, Temesvár, 1982.

M. Huschitt, A. Ioanoviciu, N. Mihăileanu, M. Neumann, P. Stanciu, E. Visa *Culegere de probleme de geometrie sistematică și proiectivă*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971.

Surse

Francisc Urményi, *Mătușa mea, profesoara*. Editura Marineasa, Timișoara, 2003

Wikipedia română https://ro.wikipedia.org/wiki/Maria_Neumann

Wikipedia maghiară https://hu.wikipedia.org/wiki/Neumann_M%C3%A1ria

Erdélyi magyar ki kicsoda 2000, RMDSZ és Scripta Kiadó, 2000.

Vali Corduneanu, *Maria Neumann-Octavian Mocanu: o exemplară relație mentor-discipol*, Agenda, Temesvár, 2009. január 10.

Mathematics Genealogy Project

<https://www.genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=153140>

Romániai magyar irodalmi lexikon: Szépirodalom, közírás, tudományos irodalom, művelődés IV. (N–R). Főszerk. Dávid Gyula. Bukarest: Kriterion; Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület. 2002. ISBN 973-26-0698-3